

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 4 coroane.
Pe o jumătate de an . . . . . 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 4 bani, a doua-ora 12 bani, a treia-ora 10 bani: și timbru de 60 bani

Lumină din lumină...

Din stejar stejar rămâne, din lumină lumină se aprinde, iubirea iubire naște, și ura ură!

Cel-ce în lume lovește, isbește cu pumnul, cu piciorul, cu copita împintănată, nu se poate să nu înceapă mai curând ori mai târziu a primi și el aceleași isbituri, poate chiar mai cu vîrf și mai îndesate!

Acesta e adevărul de care s'au putut mai viu incredința periculației noastre patrioți, și zilele astea.

Ei opresc tuturor naționalităților de a sta în legătură cu frații lor de peste hotare, și a primi ajutoare dela ei în sărăcia lor, — dar' ar vrea ca lor să le fie îngăduit a-și ajuta pe frații Ciangăi pieritori de foame de prin cele lumi străine! Ei au închis la școli nemțești, ba și teatre nemțești venite din Austria, dar' lor să le fie îngăduit a-și ajutama pe Ungurii de sub stăpânire nemțească! Așa ar vrea, dar' li-s'a dat zilele astea zdravăn peste ghiare!

În Bucovina se află câteva mii de Ciangăi, prăpădiți și uitați de D-zeu.

Patrioții din Budapesta au hotărît să trimită 20.000 coroane pe seama școalelor ungurești ale acestor Ciangăi bucovineni.

Dar' au primit carte cu pecete grea din Beci, că »niem szabad!« Taie Neamtu limba!

Și acum să vezi la lacrimi în Judapesta! Că ei au frați necăjiți sub »jug«

austriac și Austriacii nu le îngăduie să le trimită câte un mic ajutor de bani pentru susținerea școalelor lor sărace!

Apoi da. Nu îngăduie nemții vienezi acest lucru, căci au avut dela cine înveța! Teatraliștii Nemți n'au venit în Pesta să înființeze școli sau ce știu eu ce, numai chiar să joace o zi-două și să plece acasă, și nu 'i-au lăsat, sau de 'i-au lăsat, au mers la teatrul lor și au făcut scandal, fluierându-i și huiduindu-i! Apoi doar' nu-s nici Nemții sclavi ungurești, ca ei să le îngăduie ajutorări de așezăminte trainice, nu de cele de pe o zi pe alta!

Așa-i. Isbește și vei trezi iubire în acela pe care îl incunjuri cu iubirea ta. Urește și ceartă și isbește în dreapta și-n stînga, și nu vor întârzia urmările: certat și isbit vei fi și tu în curând de mai mulți ca pe câți tu ai isbit, și și mai greu!

Și noi încă numai coacerea roadelor purtării acesteia încopitate ungurești cu lumea din jur, o așteptăm și bună nădejde avem, că toate isbiturile acestea crunte ce naționalității noastre, și celei slovece și sârbești și germane ni-se dau azi, întoarce-se vor în ziua de plată și răsplată asupra acelor dela cari azi ele pornesc! Căci oameni sîntem și noi și alții, și nu mult vom mai pute merge după vorba scripturei de a da cu pâine în cine dă cu peatră, — ci îi vom aduce aminte că ura ură naște și dor de răsbunare, și numai iubirea iubire!

Lumină din lumină.

Mișcarea Șvabilor. Mai mulți cetățeni germani din *Vêrșeș* au înaintat petiție senatului școlar de acolo, cerînd ca în locul limbei maghiare de propunere, care le-a fost octroată, să se introducă în școalele elementare din orașul lor limba de propunere germană; senatul școlar a respins însă petiția, cu mare indignare. Natural, că presa maghiară laudă purtarea senatului școlar, ear' pe bieții petenți îi declară de trădători de patrie! Va să zică în Ungaria e egală cu tradarea de patrie cererea, ca legea să fie respectată și executată. Că zău, ca la noi la nimeni!

Prigonirea costumului național. Terorismul se continuă, și nu știm când se va fini. La 20 Ianuarie v. în Brad se dă o producțiune teatrală. Se joacă »Nunta țerânească« de Alexandri. Și lucru de sine înțeles, că moș Trochin nu poate să fie îmbrăcat în ismene largi de pe pustele Alföld-ului, ci în costum românesc; ear' flăcăii dela nunta Ilenutei nu puteau să fie cu pipe scurte în gură și cu caucuri (pălării) cocîșești maghiare; ci cu brîne naționale și cămeși cusute frumos — cum știu coase Românele. — Și ce să vezi! Când s'a început jocul după producțiune, pretorul C. Valer — din nenorocire Român — provoacă pe moș Trochin și pe doi flăcăi, ca să-și arunce costumele românești.

Regretăm, că un Român în oficiu a ajuns până la atîta.

Dacă ordin a avut de »sus«, atunci terorismul e dat pe față, dacă dl pretor nu a avut ordin, atunci disprețul

FOITA.

Poesii populare.

Din Murăș-Uioara.

Culese de Nicolae Sêrb, june.

I.

Frunză verde de pe rit
Pe-acest deal pe-acest cornut
Merge-o pruncă și-un voinc,
Voinicu merge călare,
Prunca merge pe picioare,
Da prunca din graiu grăia:
Floare mică, floare mare
Ia-mă badiță călare
Că nu mai pot de picioare,
Voinicu din graiu grăi:
Eu mândruțo te-aș lua,
Da mi calu mititel
Nu pot duce greu pe el,
Abia duce trupu meu,
Trupu cu păcatele,
Spatele cu armele,

Da prunca din graiu grăia:
Dare-ar bade D zeu
Să fie pe gându meu,
Unde-o fi locul mai rău
Calu să se oblancească
De pământ să te trântescă,
Mâna stîngă să 'ți-o frîngă,
Hai direaptă să 'ți-o rupă,
Ca să-ți duci frîul cu dinții
Ca să te plîngă părinții,
Cum au plâns și după mine
Când am vint bade cu tine,

II.

Frunză verde de aluni
Bate vîntul prin păduri,
Rupe meri și rupe peri,
Printre ei rupe și fagi
Și desparte oameni dragi,
Cum ne-au despărțit pe noi
Cu mândruța amîndoi.
Cin' ne-o despărțit pe noi
N'ar avè parte de boi
Nice de turme de oi,

Nice de turme de vaci
Cum am fost pîtrunși de dragi,
De ne-o despărțit bărbat
Moară necuminecat,
Moară-n sânge până-n brîu,
Să-l mance vermii de viu;
De ne-o despărțit muiere
Grumazii-n funie-i piee;
De ne-o despărțit vr'o fată
Moară necuminecată
Cununia nu 'și-o vadă.

III.

Pe la noi dinsus de viie
Fste-o toantă cu moșie,
Viia și moșia-mi place
Da cu toanta n'am ce face,
Ține-o Doamne, ia-o drace
C'am luat-o și nu-mi place,
Ține-o drace, ia-o-n cărcă
C'am luat-o și mă mîncă.

IV.

Frunzuță verde de fag
În temniță-n Bălgărad

Românilor s'-'l ajungă. De ce nu a lăsat dînsul gendarmii, cari erau de față, ca acestia s' interzică purtarea costumelor.

Si bine s' însemnă, că moș Trochin nu avea brău tricolor, nici cocardă tricoloră, și nu putem înțelege pe ce motiv l-a provocat dl pretor ca „s' nu mai rămână în costumul românesc“.

Cum de nu s'a acăfat dl pretor și de damele îmbrăcate în costum și cu pantliece tricolore? Îl asigurăm pe dl pretor, că publicul era deja gata s'-'i facă o plăcută surprindere.

Regretăm că moș Trochin și încă doi juri, ca s' nu conturbe petrecerea s'au desbrăcat la provocarea pretorului. Era cu mult mai bine a avisa publicul îndată la provocare, și atunci ne-am fi depărtat cu toții, lăsând pe dl pretor cu gendarmii în sala de joc. S' nu fie oare vre-un ac și pentru jocul acestor mici tirani?!

Er....

Apel.

Cătră cetitrii și spriginitorii „Foi Poporului“.

Foaia noastră, „Foaia Poporului“, care cu atâta duagoste luptă pentru drepturile și binele țeranului român, a avut dela întemeerea ei a se lupta cu multe greutăți. Din pricină, că a spus adevărul, că și a ridicat cuvântul pentru drepturile poporului român și a înșerat nedreptatea și volnicile, a fost luată la ochi de stăpânirile maghiare și a fost și este crunt prigonită. I-s'au făcut mai multe procese, când osândită a fost la mari spese și pedepse bănești, numai și numai ca s' o lovească, s' o poată nimici și sista. Prigonirile însă nu și-au ajuns scopul, căci „Foaia Poporului“ mândră și triumfătoare a eșit din luptă și din prigoniri.

Acum o nouă apăsare și pedecă se pune peste tot foilor noastre și îndeoșbi „Foi Poporului“. Cu Anul-Nou s'a introdus o nouă procedură judecătorească, ștergându-se legea de presă de până aci. În urmarea acesteia se

cere o cauție îndoit de mare la foaie, decât cum era până aci, adevăcă trebuie s' punem încă 2500 de florini, pe lângă aceia cari sînt depuși. Această nouă măsură apasă greu foaia noastră. Noi ne vom încerca s' răsăim cu ea, dar' ca s' isbutim a o învinge avem lipsă de spriginul puternic al poporului nostru.

„Foaia Poporului“ e menită pentru popor. Pentru el luptă cu drag și însuflețire. Dar' ea numai așa poate s' se sustie, dacă va fi spriginită mai mult ca până aci. De acea ne adresăm cu încredere iubitorilor nostri cetitori și spriginitori, rugându-i s' lățească „Foaia Poporului“ între cunoscuții lor. Fiecare cetitor, care iubește foaia aceasta și dorește ca ea s' viețuiască, s'-'și fie de datorință a câștiga încă un abonent nou, prin ceea-ce se face un mare bine și poporului, lățindu-se prin cetire cunoștințele folositoare.

Acest sprigin îl cerem cu stăruință dela iubitul nostru popor, căci numai așa putem s' asigurăm pe deplin foaia. Vremile sînt grele, dar' noi trebuie s' ne facem datorința, jertfind pentru ceea-ce al nostru este și pentru noi luptă.

De peste săptămână.

Renta școalelor din Brașov.

Săptămâna ce se sfîrși ne aduse o veste, care poate face oare-care liniște inimilor românești, cari se umpluseră de griji și de temeri pentru viitorul falnicelor noastre școale românești din Brașov. S'a adus anume câte o lege în dieta României și a Ungariei, prin care se recunoaște dreptul bisericii Sf. Nicolae din Brașov asupra banilor ce-'i primia din România și li va pute primii acesti bani și în viitor pentru susținerea școalelor din vorbă. Cum, vom arăta mai jos.

Biserica Sf. Nicolae din Brașov a avut din vechi vremuri mari moși în România, pe cari le primise ca evlavioase daruri dela cucernici domnitori români. Când zdrobeau câte o năvală păgânească din țeară, vechii Domni pământeni români zideau câte o mănăstire în semn de mulțumită lui D-zeu sau dăruiau averi mănăstirilor și bisericilor țerei. Și nu și-au uitat nici de noi, frații lor de dincoace, și mai ales bise-

ricei din Brașov, i-au cinstit frumoase moși în țeară.

În România s'a adus însă, înainte cu câteva zeci de ani o lege, prin care averile bisericilor și mănăstirilor (în cari s' incubaseră mai ales trântori greci și alte lighiri străine), le-a luat statul în mână sa, avînd a da el numai cât e de lipsă bisericilor și mănăstirilor. Aducînd legea asta, nu putea face abatere nici cu biserica din Brașov. I-a luat și ale ei averi. Dar' în schimb îi dădea an de an o sumă anumită de bani, ca despăgubire (rentă), pe cari s'-'i folosească pentru susținerea școalelor mari (gimnasiu cu 8 clase, școală reală cu 4 clase și școală comercială și alte școale mai mici), pe cari această biserică le-a înființat, și pe cari fără acei bani, poate nici nu le putea deschide. Ba s'au făcut dăni și anume pentru aceste școale.

Guvernul unguresc însă, a adus înainte cu vre-o 15 ani o lege prin care oprește tuturor școalelor din țeară a primii ajutoare dela țeri străine. Biserica din Brașov însă își ridică banii și după această lege, și-'i dădea marilor sale școale, căci ea zicea că nu primește un ajutor din țeară străină, ci își capătă numai ce e al seu, o despăgubire pentru averile ce i-le-a luat statul român când a luat averile tuturor bisericilor în mână sa.

Acum trei ani însă, guvernul țerei noastre, aștit de dușmani scârboși ai neamului nostru românesc, a făcut un pas mai departe față de aceste școale românești. Deși ele nu primeau ajutor dela frații de peste Carpați, ci își primeau numai cametele după o datorie, — guvernul s'a pus în calea școalelor și le-a oprit a mai primii banii din România, amenințînd eă de-'l mai primesc, el — închide școalele!

Gândul lui unguresc a eșit curînd la iveală: el nădăjduia că școalele fără banii din România nu s'or pute susține de sine, și vor fi silite sau a se închide, sau a se pleca lui, guvernului unguresc, cerșindu-i mila... În gândul ăsta a și zis cătră capii școalei, că dacă n'au cu ce trăi fără acel ajutor, le dă el, guvernul din Pesta bani câți le trebuie, numai s' nu mai stee cu fața întoarsă spre București, ci — spre Budapesta! Stăpâni falnicelor școale brașovene, din cari es cei mai aleși și mai bravi tineri români, au priceput îndată gândul dosnic și dorința ascunsă a Ungurilor, și au spus că le mulțumesc de ajutor, dar' dela ei nu le trebuie, mai bine fac ce pot și cruță de altundeva și își susțin școalele așa neatîrnătoare cum au fost și până acum. Mai bine sărac și liber (neatîrnător de nimeni), decât cu crețarii

Sînt trei frați nejudecați
Pe vieată incuiați,
Și soru-sa Angelina
Le duce prânzul și cina,
Frate-sau din graiu grăia:
Șor' soruță draga mea,
Astă-noapte am visat
Că-n fundu grădinei noastre
Sînt trei păuze d'albe lungi
Și-n capetul pânzelor
Sînt trei corbi și clocănesc,
La mijlocul pânzelor
Sînt doi șerpi încovrigați,
La capetul dinapoi
Stau trei turme de oi.
Soru-sa din graiu grăia:
Ele trei pânze d'albe lungi
Calea de-aici pân' la furci,
Și-ăia trei corbi ce cloncănea
Trei domni legea v'o făcea,
Și-ăia doi șerpi încovrigați
Lanțul de furci acățați,
Și-ale trei turme de oi
Lumea s'or mira de voi.

V.

Frunză verde de saltiță
Este lucru cu puțință
Fată ca și-o păuniță
S' fii roabă la temniță?
Joi o prind, Vineri o leagă,
Sâmbătă-n temniță-o bagă,
Duminecă până-n prânz
Tot un suspinat și-un plâns,
Duminecă-n prânzul mare
Se ruga ea de iertare:
Părcălab de pe temniță
Slobozi-mă la uliță,
S'-'mi mai v'ed vr'o păsărea
Vintă de pe țeara mea.
Păsăruică păsărea
Nu știi maica ce făcea?
Păsărea din graiu grăia:
Pită d'albă frămînta
Și după tin' se cânta.
Păsăruică păsărea
Spune tu la maica mea,
Pită d'albă s' frămînta
După min' s' nu se cânte.

Păsăruică păsărea
Nu știi taica ce făcea?
Trei cai negri potcovea
Și după tine pornea.
Păsăruică păsărea
Spune tu la tăicuța,
Trei cai negri potcovească
După min' s' nu porneasca,
Făr' s'-'ntoarne carăle,
S'-'mi încarce hainele,
S' le ducă-'ntre hotară,
S' le dee foc și pară,
S' le v'ed batăr fumul
Dacă nu le-am fost domnul,
S' le v'ed batăr para
Dacă nu le-am fost doamna!

Din Reoita-română.

Culese de Petru Truțian, june.
Rău-'i Doamne și nu-'i bine
D'un voinic tiner ca mine,
Că de ce tot m'am temut

în pungă și cu spinarea încovoiată — spre Pesta!...

Și s'au început apoi înțelegeri »oficioase«, între guvernul din România și cel din Budapesta, cercându-se o înțelegere. Guvernul român recunoaște că e dator bisericii și școalelor din Brașov, — dar' cel unguresc a cercat fel și chipuri spre a arăta că datoră asta nu mai are valoare și că de fapt biserica română din Brașov nu mai are drept a cere, și deci nici a primi acei bani, — ca astfel să fie silită ori azi ori mâine a primi sprigin unguresc sau a-și închide școalele cari prea sânt spini în ochii Ungurilor. De vor primi ajutorul din Pesta, vor trebui să primească și porunci din Pesta, și azi li-se va cere un profesor ungar, mâine doi, azi un studiu învățat ungurește, mâine două, până îl înghit de tot!

De această mare pacoste ne-a ferit D-zeu deocamdată, prin aceea, că guvernul român, și la întrevinerea, precum se auzia, chiar a M. Sale Regelui Carol și a Impăratului nostru, — a isbutit a rupe încăpăținarea celui unguresc de a recunoaște dreptatea primirii acestor bani pe seama școalelor numite.

Săptămâna trecută s'a pus capăt pertractărilor prin aducerea unei legi de câtră dieta amândouă țerilor, prin care regulează pricina astfel:

Guvernul român depune aproape un milion de lei (962.500), adică suma care cu 4 la sută aduce atâta cât dădea astfel guvernul an de an bisericii din Brașov, și depune acești bani la casa statului în Pesta și de aci căpetenia Eforiei școalelor din Brașov are să-și ridice an de an pentru aceste școale!

Așa scopul (de a ave' ajutorul pentru școale) e ajuns, deși forma e jertfită. Pe viitor trimisul bisericii din Brașov are să dea »bună dimineața« la Budapesta nu mai mult la București, când e să-și ridice datoră! Și asta au dorit-o și Ungurii. Ei doresc să rupă tot mai mult ori-ce fire ce ne leagă pe noi de inima românismului și să ne tragă spre inima plintenilor. Dar' încercare zădarnică. Inimile noastre tot într'acolo vor fi îndreptate de unde vedem că le vine căldură, nu pumnale ascuțite!

Cercat-a consistorul din Sibiu să facă să capete el banii și el să-și dea bisericii din Brașov, ca fiindu-i mai mare. Ministrii unguri însă n'au vrut, ei fac pe capul Eforiei școalelor să se ducă de adreptul la ei după bani.

N'are a zice. Știm că avem în Brașov oameni cu mult mai sănătoși la inimă și la sufletele lor românești, decât

să ne temem de ceva înfruriri rele a acestei noue stări de lucruri.

D-zeu le-a ajutat de și-au asigurat venitul material. D-zeu le va ajuta să păstreze și românescul duh în școalele cari azi sânt lumina ochilor nostri, în creșterea tinerimei române!

Nourăș sau nor greu?

Privitorii pe cerul politic înalt își încrețesc frunțile îngrijăți de vederea unui nourăș, ce poate să fie și numai nor trecător, poate fi însăși înainte-mergătorul unei furtune, care de or fi să se descarce pe urma acestui nourăș, ar fi o furtună groaznică, ce ar zgudu' odată tot pământul nostru!

E vorba de »pacinica« Rusie, care ca din senin și-a mobilizat (a pus pe picior de războiu) trupele sale dela granița Afganistanului (în Asia) la un loc unde lăcomia marilor puteri să ciocnește tare pentru stăpânire asupra țerilor neajutorate de pe acolo.

Cum se știe că Rusia e de acelea care *tace și face*, această mobilizare, deși mică, a încrețit îndată sprâncenele veghetorilor politici, și toți privesc curioși să vadă, e această vedenie numai un mic nourel de vară trecător, sau e solul unei furtuni? Căci de e de felul din urmă, apoi furtuna aceea ar zgudu' odată greu Europa, ale cărei puteri au mari interese în partea cu pricina.

Tricolorul prigonit.

Din Seliște sosește o știre aprinzătoare de sânge în vine. Când cu adunarea de teatru la Seliște, anul trecut, o ceată de tineri voinici au jucat »Călugerul«, purtând ca toți călugerii nostri de pretutindenea, tricolor național pe ei. Gendarmii au făcut arătări și ponoșluri pentru această »demonstrație« națională valahă, și au venit porunci »de sus« (dela Pesta) ca pretura din Seliște să pedepsească pe purtătorii tricolorului! Și după multe trăgănări, în 29 Ianuarie n. pretura din Seliște a făcut tinerilor călugerii mic proces și *i a pedepsit*, cu câte 4 coroane și cu 2 coroane pedeapsă în bani pentru purtarea colorilor naționale.

A înebunit șovinismul unguresc, sau ce voește prin împingerea lucrurilor așa departe? Acuși vor cere să rupă hainele de pe noi dacă vor fi țesute din fire roșii, galbene, vinete!

Ântăia prelegere poporală a „Reuniunii economice“ din Orăștie.

Orăștie, 5 Februarie c.

Duminecă, la orele 3 d. a. a avut loc aici *ântăia prelegere poporală* din seria aranjată de »Reuniunea economică«.

Am mers cu speranțe puține, căci vedem cum pe aiurea poporul par'că anume fuge de adunări de acestea aranjate de »domni«, dar' cu atât mai bine ne-a căzut sufletului, văzând că poporul nostru român din Orăștie s'a dovedit și în acest punct, bun ascultător. Sala școlii s'a umplut bine, erau vre-o 100 de țărani fruntași, membri ai Reuniunii și nemembri, și ca la 25-30 de domni inteligenți și măiestri.

Di Dr. I. Mișu, președintele Reuniunii a deschis adunarea cu o frumos gândită vorbire, care a fost primită cu vii aclamări, apoi a dat cuvânt dlui Ioan Mihailu, care a ținut o instructivă disertație asupra cultivării plantelor de nutreț, îndeosebi a foloaselor cultivării *tritoiului*, — apoi dl C. Bănu a disertat cu pricepere și meșter, despre lucrările ce avem de făcut în grădina de pomi, dovedind că s'a ales cu frumoase cunoștințe din prelegerile măiestre ale profesorului nostru seminarial D. Comșa din această materie. Prin felul de predare și prin explicările cu ilustrații, readea adese ori aminte de acele prelegeri, pe care atât de cu drag le ascultam în seminar.

Poporul a ascultat cu încordată luare aminte amândouă prelegerile cari n'au fost prea lungi, ca să obosească, și a mulțumit prelegătorilor prin urări vii »să trăiască!«

Ear' președintele Dr. Mișu, a împărtășit după *ântăia prelegere*, că Reuniunea pentru a nu face numai vorbă goală, va și veni în ajutor economilor, membri ai sei sau abonați la foaia ei, procurându-le semințe de *tritoiu*, *luferună* și *napi*, pe care le dă lor cu preț scăzut, ca să aibă și folos și cu atât mai virtos să se îndemne a urma povețele ce li-se deteră în prelegere, — ear' după a doua disertație le-a spus că Reuniunea întru promovarea *pomăritului* la membrii sei, le va dărul altoi și pădureți chiar în primăvara asta.

Știrile au fost primite cu bucurie de popor, și mulți din cei de față, s'au înștiințat îndată a intra și ei în sînul Reuniunii, pe care o înțeleg tot mai bine și ved' că spre al lor bine întemeiatu-s'a!

Cele multe înainte!

Mie Doamne 'mi-ai ursit,
M'ai ursit, m'ai blăstemat
De mândra să mă despart.
Frunză verde floricele
Omul bun petrece rele,
Astfel mie mi ursit
Să trăesc tot necăjit.
Necăjit și întristat
Și de mândra depărtat.

Viorea floare frumoasă
Rămâi mândră sănătoasă,
Sănătoasă și-ntristată
Și cu inima stricată,
Ved' bine că-ți pare rău
Dar' rămâi cu D-zeu.
Rabdă mândră n'am ce-ți face
Dacă domnii 'mi-au scris carte
Ca să plec cât de curând
Și tu să rămâi plângând,
Rămâi mândră sănătoasă
Nu fi tristă, fii voioasă,
Rămâi tu cu dor și jele

Și nu uita vorbele mele,
De vezi mândră c'oi pleca
Tu să pleci naintea mea,
Să eși să ne sărutăm
Și la lume s'arătăm,
Ca să vadă lumea-ntreagă
Cât 'mi-ai fost și 'mi ești de dragă,
Și-acum trăbă să te las
Cu lacrimi curgând p'obraz.

Din Mărgău.

Culese de I. Mango, învățător.

De m'o fi făcut maica
Deodată cu frunza:
Să-mi fie dragă lumea.
De m'o făcut mai târzîu
Tot a dorului să fiu.

Busuioace nu te coace!
Dar' de ce să nu mă coc?
Că mă pun ficiorii-n clop

Și mă poartă pe la joc,
Și fetele la bertită,
Și popa la cădelniță.

Murș, Murș apă lină
Treci-mă-n țeară străină,
Dar' mă treci să nu mă-ncei
Că n'ai bani să mă plătești
Și nici haine să mă-mbreci.

Spune, spune puiu de corb
Făcut-a Dunărea pod?
Spune puiu de rândunea
Gata-i podu peste ea
Să trec și io cu badea.

Căți ficiori de vîrsta mea
Toți trecură Dunărea,
Numai eu cu-a mele fapte
Nu pot trece mai departe.

Terorismul în Zarand.

În istoricul Zarand, patria energiilor naționale de oare-când, s'a pornit un furios curent de terorism.

Pare-că se tem de reînvierea eroului, din mormântul dela Tebea, pare-că se tem de șoaptele ce murmură gorgonul lui Horia, — așa s'au pornit micii tirani, să terorizeze pe toți Românii din acel jur.

E cunoscută barbaria dela Tebea. Se știe cum cununa lui Iancu, a fost confiscată din sfântul altar al bisericii de acolo. Se știe că s'a pornit proces contra tinerilor nostri cari au depus cununa pe mormântul lui Iancu, săvârșind un act nevinovat de cea mai frumoasă și creștinească pietate.

Procesul acesta pornit sub pretestul ridicol al »delictului contra religiunii«, va scoate de nou la iveală nedreptatea revoltătoare ce ni-se face, aproape zilnic, și acum în era poreclită a »legii, dreptului și dreptății«.

Suntem siguri că bravii tineri împroceșuați, vor ști cu bărbăție și cu demnitate să reprezinte cauza sfântă, pe care au răsbunat-o și până acum în mod așa de nobil între aplausele generale nu numai a întregii tinerimi române, ci ale româniei întregi.

Suntem siguri că cu prilejul procesului se va demasca cum merită sistemul »fariseismului, terorismului și insultelor«, care s'a acoperit cu masca »legii, dreptului și dreptății«.

Dar' nici nu s'a început acest proces de prigonire, și deja nouă prigoniri s'au săvârșit.

Prigoniri pentru tricolor.

Am anunțat pe scurt că mai mulți tineri din *Baia-de-Criș* au fost luați la cercetare pentru-că la o petrecere au jucat *Călușorul*, în costum național, cu obiceiurile brâne și cocarde naționale.

De abia s'a lăsat știrea despre noua prigonire, și deja ne vine altă știre și mai grozavă. Tinerii români au fost deja osândiți de solgăbirul din *Baia-de-Criș*, și au fost loviți cu pedepsele cele mai mari posibile.

Sperăm că vom pute arăta mai pe larg noua barbarie, acum dăm următoarele:

Pentru faptul nevinovat, că au îmbrăcat costumul de călușeri, *zece tineri au fost pedepsiți cu amende de câte 60 coroane și câte 3 zile temniță*, cum și la suportarea speselor de întreținere în temniță.

Acești zece osândiți sunt:

1. *Adam Berar*, proprietar, de 35 ani.
2. *Ioan Roman*, măiestru pielar, 39 ani.
3. *Ioan Rusca sen.*, cassar, 43 ani.
4. *Ioan Rusca jun.*, cărcămar, 33 ani.
5. *Emeric Vucu*, păpucar, de 26 ani.
6. *George Trifan*, măsar, 31 ani.
7. *Ioan Trifan*, alui *Petru*, rotar, 26 ani.
8. *Petru Beleiu al lui Ioan*, econom, 20 ani.

9. *Petru Beleiu al lui Iosif*, econom, 22 ani.

10. *Adam Ban*, econom, 16 ani.

Și mai aspru au fost pedepsiți:

11. *Petru Dragoș*, păpucar, 32 ani.

12. *Petru Florea*, econom, 35 ani.

Acești doi au fost osândiți la amendă de *câte 100 coroane*, (ori câte 5 zile arest) și încă la câte *zece zile temniță*.

Curios e că și autorul acestei draconice sentențe e tot un — *Lázár*, — anume solgăbirul din *Baia-de-Criș Lázár Farkas* jun.

Recurs contra sentenței osândiții călușeri au înaintat prin distinsul avocat *Dr. Amos Frâncu*; astfel apărarea cauzei e depusă în bune mâni și sperăm că solgăbirul își va căpăta cuvenita lecțiune pentru ilegală măsură de terorizare.

Avram Iancu.

IV.

Istoria scrisă de bărbați învățați și fără patimă, recunoaște și ea adevăratul adevăr, că Iancu a fost departe-departea de a fi un vânzător de patrie. Și scoate istoria la iveală *fapte de-ale Românilor din 1848*, cari dovedesc chiar *credința* lor patriei, și nu dușmănia sau păcatul vânzării.

Așa este mărturisirea și recunoașterea lui *K. M. Pataky*, istoric chiar ungar, care în o carte scrisă nemțește pe seama lumii străine și tipărită la Lipsa, (în Germania, la 1856), vorbind despre ținuta Românilor în dieta care a hotărât chemarea Muscalilor în țeară, spune și el, că: »*Toți Românii au votat în contra chemării Rușilor*«. Și acești Români erau de bună-seamă înțeleși cu Iancu. Ce fel de »vânzători de patrie« au fost dar' ei, cari temându-și patria de venirea în ea a armatei muscălești ce venia chiar ca să dea Ungurilor peste ghiare, ei au votat contra chemării Muscalilor?

Și tot istoria ne spune, că trimișii poporului român, primiți de *M. Sa* Împăratul în Viena, la 25 Februarie 1849, au fost întimpinați cu cuvintele:

»Primesc cu bucurie incredințarea d-voastră despre *credința națiunii române*, și recunosc jertfele grele pe cari le-a dus pentru tronul Meu și pentru împărăție, contra unui partid necredincios (cel unguresc). Cererea națiunii române voiu face să fie primită, și în scurtă vreme să se îndeplinească«.

Ear' mai târziu *M. Sa* a pus pe steagul regimentului de grănițeri români, medalia cea scumpă, cu scrisoarea pe ea: »*Pentru statornicia în credința jurată, 1848—1849*«.

Cum adecă? *M. Sa* Împăratul, cel mai înalt apărător al binelui împărăției, a putut astfel vorbi, și astfel de medalie pune pe steagul regimentului unui popor vânzător de patrie? Și pusă medalia tocmai ca aducere aminte de vremile din 1848—1849, când chiar sub conducerea lui *Iancu* acest popor era în foc? Era dar' acest foc o făptuire a

unor vânzători de patrie, ori chiar a unor credincioși apărători ai binelui patriei?

Unde să mai punem mărturisirile multor generali din armata imperială asupra lui Iancu, mărturisiri făcute în rapoartele lor oficioase, cari toți pun pe Iancu în o lumină din cele mai frumoase, atât ca *soldat*, cât și ca *om*, și ca *cetățean*, care nu își dorește nimic sieși, ci numai patriei și poporului său iubit, — încât după răsămire, *M. Sa* Împăratul de azi, pe atunci tânăr Împărat, a venit în Munții-Apuseni, în nebiruita cetate a Moților și a lui Iancu, și a cercetat El însuși pe acest erou, voind să-l decoreze (să-i pună pe piept medalii strălucite) pentru credința și vitejia sa, desfășurată în jurul tronului și spre binele bine înțeles al patriei?!

Ponosul aruncat de câte un cap zvăpăiat unguresc asupra lui Iancu, că ar fi fost un »vânzător de patrie« e numai isbucnirea unor creeri seci patriotici, sfruntată palmuire a adevărului istoric și semn de o putrejune sufletească la cei-ce îl pot arunca, cum a aruncat-o fostul ministru *Perczel* și după el groșorul dela *Alba-Iulia*, asupra acestui curat erou al nostru.

Nu vânzător, ci *ideal* (pildă neajunsă) de *credincios* și de *cinstit* și *bun*, a fost Iancu al nostru, atât în tabără, cât și ca om singuratic privit, — și tot așa ideal și plin de cinste în sufletul său e *poporul*, care îl preamărește și de icoană scumpă îl ține în gândul său și în inima sa!

Din pildele altora.

Dragoste pentru Unguri în Fiume.

Un tânăr zvăpăiat ungar din Fiume, a dat zilele astea prilej Fiumanilor a-și arăta earăși toată dragostea pentru împintenata nație.

Un slujbaș dela drumul de fer s'a îmbrăcat într'o seară în chip de »*csikoș*«, adecă flăcău, betyăr de pe pustă, cu haine largi-largi, cu pălăriuță cât un cuib de cioară, cu cisme scilpicioase și cu pinteni zuruind pe ele. Și așa s'a dus, în chip de »*mască*« pe ulițele orașului și a intrat la un bal mascat. Cum 'l-au văzut mai ales tinerii italieni, au început a-l încunjura, a-l huidui, a-l împinge și a-l batjocori, ca pe chipul lui satan, — până bietul reprezentant al »*alesei*« nații ungurești s'a făcut cam mai perdut din sala de petrecere. S'a retras într'o cărcimă, unde știa că mai umblă Unguri din Fiume. Dar' Unguri erau puțini, tinerii italieni însă și aci mai mulți. Și cum 'l-au văzut pe înfoiatul Unguraș, au dat mă rog năvală asupra lui și 'i-au tras o dragă de flocăială numai ca aceea a voivodei Țiganilor, cât n'a mai rămas petec de-o palmă întreg din monturul nemeșesc pe el!

Au fost arestați doi studenți italieni, ca mai aprigi în scărmanarea omului »*statului*«. Dar' tinerii ci-că își fac fală din asta, căci, zic, ei n'au avut nici o poftă ca acest slujbaș dela tren, să le strice pofta serei arătându-li-se în costum de »*csikoș*« unguresc...

PARTEA ECONOMICĂ.

Despre modurile și uneltele pentru lucrarea pământului.

Prelegere populară, ținută de Ioan Georgescu, în 18 Ianuarie în Noul-Român, ear' în 19 Ianuarie în Oprea-Cârțișoara, din com. Făgărașului.

Motto: Nauta de ventis, de bobus narat ...arator.

Adecă: »Corăbierul despre vânturi, economul despre grăunțe vorbește«. Așa am venit și noi aici la d-voastră ca să vă vorbim despre economie, știind, că aceasta vă interesează mai de aproape. De sigur, că unii poate vor clătina cu capul și vor zice: »ce lipsă mai avem ca să învățăm și economia din carte, când noi o învățăm dela coarnele plugului«.

Cam așa cugetau până acum nu numai economii mai simpli, ci chiar și unii învățați. Așa de pildă înainte de aceasta cu vre-o 20 de ani chiar un deputat din dietă a zis: »că un econom nu are altă lipsă, decât de ploaie și de soare«. Astăzi însă este pe deplin constatat, că și economul mai are unele lipse, între cari cea dintâiu și cea mai însemnată este învățătura.

— »Pentru-ce nu se apucă un faur să lege cară, până-când nu 'și-a învățat deplin măiestria?« se întreabă un econom învățat. »Pentru-ce numai economul se apucă de economie, fără a o pricepe cum se cade?« Pentru-că — răspunde acela — mai sînt mulți și astăzi, cari cred, că economia se mai poate purta tot așa după modul de până acum: »așa ne-am pomenit«.

Esperiențele sau pățaniile de toate zilele însă ne învață, că »după-cum ne-am pomenit« nu mai putem trăi. Nu mai putem trăi, pentru-că lumea înaintează și se sporește mereu. Astfel pe proprietatea sau moșia pe care a trăit până acum o singură familie, pe viitor vor trebui să trăiască pe cele mai multe locuri, câte două sau trei.

Părinții, moșii și strămoșii noștri au putut trăi »după-cum s'au pomenit«, pentru-că ei n'aveau să cumpere atâtea podoabe ca noi cei de astăzi, n'aveau

Cum a intrat ciobanul în rai?

— Snoavă din popor. —

Culeasă de Ilie Bunca, pedagog cursul al III-lea.

Pe vremea când călătorea D-zeu cu Sf. Petru pe pământ, ajunseră într-o zi la marginea unei păduri. Aici aflară o colibă, care era a unor ciobani. Ciobanii primiră pe sfinții călători cu mare bucurie, îi ospetară din cele-ce aveau mai bun și 'i-au rugat să rămână la ei peste noapte. Așa și făcură. Dimineața întrebă D-zeu pe nevasta unui cioban, că ce ar dori să 'i-se îplinească în lumea aceasta.

— Oh! Doamne, nimic altceva nu doresc, decât să știu că merg în rai! Pentru asta nu fi supărată, — zise Sf. Petru. O femeie bună ca d-ta, de bună-seamă vei merge în rai.

Întrebând și pe cioban despre dorința lui, acesta zise, că el are patru dorințe, cari voește să 'i-se îplinească. Dacă se va suî cineva în pîrul din dosul colibeii, să nu se poată da jos, până-când va vrea el.

Dacă se va pune cineva să șadă pe scaunul, pe care șede el când mulge oile, să nu se poată scula de acolo,

să cumpere pluguri și grape de fer, mașini de săpat, sîmănat, îmblătit, vînturat, treerat, sfirmit de cucuruz ș. a., ci ei se îmbrăcau foarte simplu, își făceau câte un plug și grapă de lemn, apoi câte o păreche de îmblăcii și astfel o duceau unii poate mai bine chiar ca noi cei de astăzi, cari lucrăm tot cu mașini și cu alte unelte bune și spornice de lucru.

Dar' să trecem peste acestea, »căci cine a murit atunci, de atunci 'l-a și înmormîntat« și să vedem, că dacă ne trebuie atâtea podoabe și mașini, apoi să căutăm și mijloacele acelea, cari aplicate la timp și înțelepțește, să ne poată și înlesni procurarea aceloră.

Tocmai de aceea 'mi-am ales ca temă a vorbirii mele de astăzi: »modurile și uneltele pentru lucrarea pământului«. Adecă: cum să lucrăm pământul mai bine, ca el să ne dea o roadă tot mai mare sau chiar îndoită, ca cum ne-a dat până-acum.

Sub cuvîntul »modurile« lucrării pământului avem să înțelegem: săpatul cu hârlețul sau hârșeul, cu sapa, aratul cu plugul, grăpatul, tăvălugitul sau indesatul pământului și săpatul cu mașina de săpat, ear' sub cuvîntul »uneltele« pentru lucrarea pământului, avem să înțelegem toate acele unelte, cu ajutorul cărora putem săvîrși lucrurile mai sus pomenite.

Modul cel dintâiu de lucrare al pământului, a fost fără îndoială săpatul cu hârlețul sau hârșeul, care până astăzi se mai întrebunțează la săpatul prin grădini, vii, rigolări, facerea de șanțuri ș. a. Dar' săpatul acesta nu e prea spornic și pe lângă aceasta este și obositor și împreunat cu mare cheltuială, dacă economul are mai mult de săpat.

Săpatul acesta se practică mai cu seamă în grădinile de pomi și legumi, unde nu avem atîta de săpat. Săpatul pentru cultura acestor plante e bine, dacă se poate face totdeauna toamna, de oare-ce pământul peste iarnă degeră și se sfirmește, ear' rădăcinile buruienilor se stîrlesc cu desăvîrșire de prin pomi și legumi.

După săpatul cu hârlețul urmează săpatul cu sapa de mână. Acest mod de lucrare al pământului este mai spornic ca cel dintâiu, de oare-ce cu sapa nu

până-când nu-'i va zice el ca să se scoale. Dacă va lua cineva măciuca lui cea ciobănească, atîta să-l bată măciuca pe acela, până-când îi va porunci el ca să înceteze.

Atunci Sf. Petru îi zise:

— Bagă de seamă, că îți uiți de suflet!

Ciobanul nici n'a vrut să audă cele-ce le zicea Sf. Petru, ci a apucat a spune și a patra dorință.

— Când voi începe a cânta din fluierul meu ciobănesc, să 'mi-se deschidă toate ușile și să pot intra ori-unde.

D-zeu a zis că 'i-le va împlini pe toate. Sfinții călători după aceasta se duseră mai departe, ear' ciobanul cu nevasta sa nădăjduiau că dorințele lor se vor împlini. Nu trecu multă vreme și numai într-o dimineață se pomenesc cu jupâneasa Moarte. Ea zise ciobanului să-'i urmeze în lumea ceealaltă. Numai decât, — răspuse ciobanul, — dar' așteaptă să-'mi iau fluierul. Dar' până atunci urcă-te în pîrul din dosul colibeii și îți ia de mîncă vre-o două pere, că sînt bune de minune. Moartea s'a suit, și când era sătulă a vrut să se scoboare, dar' nu s'a mai putut.

se sapă așa afund ca cu hârlețul. Săpatul cu sapa se face mai mult pentru stîrpirea buruienilor, ce se ivesc printre pomi, legumi, flori și celelalte plante de sapă.

La început, până-când n'au fost cunoscute încă metalele, atîta sapa, cât și hârlețul au fost de lemn. De aci s'a format de sigur și proverbul sau zicătoarea: »a ajuns la sapă de lemn«, adică a sărăcit.

Sporindu-se tot mereu numărul oame-nilor de pe pământ, sigur că ei nu s'au mai putut nutri numai cu hârlețul și sapa, și au trebuit să se gîndească și la altă unealtă mai spornică pentru lucrarea pământului. Această unealtă a fost plugul.

Despre obârșia sau originea plugului se spune, că omul cel dintâiu privind la rîmător cum desfunde pământul cu botul seu prin rîmat, s'a născut în el boldul acela, de a cerca și el un asemenea lucru.

Spre scopul acesta a luat un cârlig de lemn, a prins la capătul cel mai lung vitele și astfel a început a rîma cu el prin pământ. Mai târziu capătul din pământ 'l-a pârilit în foc, apoi, după-ce a cunoscut ferul, 'l-a și ferecat, 'i-a adaus o ureche sau corman, ca să poată întoarce mai bine brazdele, 'i-a pus coarne ca să-'l poată mai bine cărmui, apoi roțile ca să poată umbla mai ușor și în modul acesta s'a putut ajunge la plugul de lemn cunoscut până bine de curînd.

Dar' omul cel dintâiu nici n'avea lipsă să lucre atîta ca noi, de oare-ce se zice că D-zeu 'i-a binecuvîntat lucrul lui astfel, ca trăgînd numai o brează să-'i rodească bucate destule, făcîndu-se spicele cu grămada în jurul paiului de jos până sus. Omul însă lacom din firea lui a ispitit și atunci pe ziditorul seu. Vîzînd el adecă, că cîntă roadă îi aduce o singură brează, s'a apucat și a mai tras și altele lângă aceea. Când a sosit timpul secerișului s'a scoborit D-zeu din înălțime și a întreat pe om, că pentru-ce a tras mai multe breze? Omul s'a desvinovățit cu aceea, că a voit să aibă mai multe roduri. Atunci D-zeu plecîndu-se jos la un paiu, a tras cu mîna de dinjos în sus pe el și 'i-a

Ciobanul privia la ea și rîdea. În sfîrșit Moartea 'l-a rugat să facă bine să o sloboadă.

— Te slobod, — zise ciobanul, — dacă îmi vei făgădui că în 90 de ani nu te mai abați pe la mine. Moartea, ce să facă, să jură că în acel timp nu va mai veni pe la coliba lui. Ciobanul atunci o lăsă să se ducă.

După 90 de ani, jupâneasa Moarte ear' veni, și îi zise ca să o urmeze. Numai decât, — zise ciobanul, — dar' până mă gat fă bine șezi un pic pe scaunul acesta.

Moartea îl ascultă și șezî pe scaun, dar' când a vrut să se ridice nu s'a mai putut. Ciobanul privea la ea și rîdea. În cele din urmă păși ca și întăiu. Numai după-ce ciobanul o făcu de se jură că în alți 90 de ani nu va mai veni pe la casa lui, îi dădu voe să plece, Trecînd cei 90 de ani, veni dracul la el și voi să-'l ducă cu sila.

»Mai încet fărtate«, — zise ciobanul, — »să ved cum vei pute învîrți în mîna ta măciuca mea de cioban, dacă te îți așa voinic«.

Abia apucă dracul măciuca în mîna și aceasta începî a-'l bate așa de cum-

căzut toate spicele, nu numai de pe acela, ci și de pe celelalte din holdă. După aceea întorcându-se spre om 'i-a zis: »De acum încolo ară și seamănă cât vrei tu, că eu încă îți voi da cât vreau eu«. Și această hotărâre de atunci până astăzi tot așa s'a întâmplat. Omul lucră cât voește el, ear' D-zeu îi dă numai aceea ce voește el.

Cele mai vechi urme despre plugul de lemn se află la vechii Egipteni, dela cari apoi pe încetul a trecut la Grecii cei vechi, dela acestia la Romani, ear' dela acestia 'l-a moștenit veacul nostru de acum, care 'l-a tot îmbunătățit și îl mai îmbunătățește și astăzi, așa că din zi în zi vedem pluguri tot mai bune și mai schimbate, în cari lemnul se perde mai de tot, făcând loc ferului, ca și în celelalte unelte economice. (Va urma).

Despre măiestrii.

XIII.

Lăcătăria. Trăim în lumea mașinelor. Drum de fer brăzdează țeara în lung și-n lat și merge până la capătul lumii. Mașinele își ridică hornurile lor mai sus decât turnul bisericii nu numai pe la orașe, dar' și pe la sate.

Acestea toate se poartă de mașiniști, ear' mașiniștii se fac din lăcătari. Multe mii de lăcătari sunt întrebuințați la calea ferată și pe la mașinăriile de tot felul, și puțini, foarte puțini din ei sunt Români! Și, ce credeți, de ce oare sunt atât de puțini Români aplicați la lăcătărie? Doar' nu se plătește? Ba! se plătește mai bine decât ori-ce în lumea de azi. Un lăcătar harnic nu schimbă veniturile lui cu ale unui învățator ori preot, ba nici cu ale unui solgăbirău. Este câte un lăcătar că face pe lună și 400 coroane. Dar' și cel mai slăbănog lăcătar dela tren, face 100—120 coroane. N'ar trebui deci să lăsăm ca atâta potop de ban să meargă tot în mână străină. E drept că lăcătăria-i o măiestrie, care numai la orașe are trecere, Dar' de aceea să nu ne ferim de ea. Cine va învăța-o bine, își va deschide lucrătoria la oraș, ori că va intra pe plată grasă de mașinist la vre-o fabrică ori la tren. În fabricile unde

plit, încât bietul drac striga și se văeta de durere, căci măciuca era ferecată cu fer. În sfârșit ne mai putând suferi durerea zise cătră cioban, să-l mântuie, că el în vecii vecilor nu va mai veni pe la el. Ciobanului 'i-se făcū milă de el, îi lăsa măciuca din mână și îl lăsa să se ducă în păcatele lui.

În sfârșit veni la el și *ângerul păzitor*. Acum n'avea ce mai face și acestuia trebuî să-i urmeze. El își luă măciuca și fluierul. Ângerul îl duse la porțile iadului și voi să-l bage în iad. Porțile erau deschise și un drac sta răzimat de ele. Era chiar dracul pe care îl bătuse măciuca ciobanului. Cum zări acesta pe cioban îl cunoscu. Iute intră înăuntru și încuia porțile ca să nu între omul cu măciuca primejdioasă. Neputând intra, ângerul îl duse la porțile raiului. Acestea erau închise. Sf. Petru nu voi să-l lase să intre. Atunci ciobanul își scoate fluierul dela brâu, îl pune la gură, începe a cânta, dar' așa de frumos, încât și Sf. Petru se minună de frumusețea cântecului, ear' porțile raiului se deschiseră și ciobanul intră în rai. Și de atunci tot acolo este.

se fac reparaturile trenurilor, trebuiesc sute și mii de lăcătari. De ce să nu fie și Români între aceia? De ce să fie Românul tot numai la lucrurile cele mai grele și mai slab plătite? Învețe deci lăcătăria, și adune ei banii cei mulți.

La lăcătărie încă sunt primiți copiii cu 13—14 ani, dar' nesmintit să fie învățat barem a cetii, scrie și computa. Se învață în 3—4 ani. Calfa îndată după-ce ese dela stăpâni, face 80—120 coroane pe lună.

Pentru de a-și deschide însă lucrătoria, are lipsă de unelte acumpe. Dar' în 3—4 ani, cât petrece tinărul ca calfă în străini, își poate aduna suma de care are trebuință la începerea măiestriei. Apoi să nu uităm un lucru: cu 17—18 ani, după învățatură de 3—4 ani, devine la o plată cât un om care a petrecut 15—20 prin școli, cu multă trudă și cheltueli. Deci: învățați cât de mulți această măiestrie frumoasă și folositoare! **I. P. R.**

Din Seliște.

— »Reuniunea meseriașilor români«. —

Prima prelegere economică. —

În șirul reuniunilor de aici cari desvoaltă activitate mănoasă, se poate înșira în loc de frunte și »Reuniunea meseriașilor români«. Activitatea acestei reuniuni o cred de a fi vrednică a fi știută și apreciată și de publicul mare.

Înainte încă cu vre-o 30—40 de ani Seliștenii vâzând că economia de vite, mai ales de oi — ocupațiunea principală a lor pe atunci — din ce în ce dă înapoi, au îmbrățișat meseriile. În scurt timp s'a format aici în Seliște o clasă numeroasă de meseriași: cojocari, pielari, fauri, curerali etc. Pe la anul 1881 la îndemnul răposatului avocat Dr. I. Borcea, fiu al acestei comune, partea cea mai însemnată din ei s'au constituit în reuniune, a cărei statute au și fost întărite de ministru.

Până în anul trecut activitatea acestei reuniuni consta aproape numai din ajutorarea reciprocă materială și era privită ca un fel de *for industrial*, ceea-ce și făcea de sigur în timpurile trecute bune servicii, neasistând pe acele vremuri multele legi industriale de acum.

În anul trecut însuși meseriașii au văzut că scopul acestor reuniuni este cu totul alt și că multe bune, folosite și frumoase s'ar pute face sub scutul ei, au rugat pe dl farmacist *Dumitru Banciu*, a lua conducerea Reuniunii lor.

În alegere, spre laudă fie zis, nu s'au înșelat. Ceea-ce dl Banciu a făcut în scurt timp de un an e de admirat. Reuniunea, care în anii din urmă abia mai era cunoscută multora numai după nume, în timp de un an prin o muncă titanică 'i-a succes a o pune la locul unde 'i-se cuvine, în șirul prim al reuniunilor de aici.

Datele ce le scot din raportul general cetit Duminecă la 16 l. c. în *adunarea generală*, pot servi ca dovezi, că această Reuniune azi a luat calea cea bună și adevărată, pe calea progresului social, cultural și industrial.

Din acest raport reese, că numărul membrilor în anul trecut s'au înmulțit. Taxele restante de ani de zile și crezute aproape neîncassabile, s'au încassat.

Reuniunea a închiriat un local corespunzător pe care 'l-a mobilat din

nou. A înființat o bibliotecă și un fond merit pentru ajutorarea copiilor săraci de ai meseriașilor. În decursul anului s'au ținut din partea presidentului D. Banciu 7 *prelegeri* publice, secretarul C. Cristiu și membrul N. Muntean, câte o prelegere, fiecare din obiecte foarte instructive, la cari au luat parte afară de aproape totalitate a membrilor și alți locuitori. Învățăceilor dela meserii diligenti li-se vor împărți însemnate ajutoare în bani spre încurajare. Averele Reuniunii a crescut și ea în mod însemnat, așa că azi a ajuns aproape la valoarea de 3000 cor. Pe lângă acestea se observă între ei și o solidaritate mai încheată, ceea-ce și a fost timpul ca să fie, căci numai astfel, pe lângă câștigarea simpatiei a celuiialt public din Seliște și jur vor pute meseriașii noștri și mai ușor da piept cu concurența meseriașilor străini așezați aici.

Repetez, Reuniunea a ajuns în ogașa cea adevărată, cărmaciul isteț, binevoitor și harnic îl are, acum înainte numai cu Dumnezeu și cu bărbăție, desbrace-se fiecare de interesele mici personale, de urgisita de invidie, intereseze-se fiecare de această Reuniune, căci frumos viitor îi suride și mănoase roade va aduce!

Doamne ajută!

Tot Duminecă, la 16 l. c. s'a început aici și șirul *prelegerilor economice* prin dl *Dimitrie Comșa*, presidentul »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului«. Succesul primei prelegeri a fost așa zicând splendid, ceea-ce e un bun augur și pentru cari urmează.

La ora precisă 4¹/₂, »sala festivă« a școlii primare era îndesuită de public, așteptând cu oare-care nerăbdare pe cel-ce la »școală vine, ca să facă școală«.

De față era întreagă inteligența din loc domni și dame (aici în parantesă spre a nu fi raportor »fals« trebuie să spun, că totuși au lipsit din cele din urmă două persoane, cari în primo loco erau datoare a fi prezente la astfel de prilejuri spre a premerge cu exemplu... De una din acestea nu mă mir, așa 'i-e firea, de altă însă... da)... țărani și țărance. Din jur au fost bine reprezentate comunale *Săcel* și *Gales*.

Dl Comșa este primit cu vii aplause. Îndată-și și începe într'un limbaj curat poporal prelegerea despre: »*Prăsirea pomilor*«.

D-sa a vorbit pe larg despre: prăsirea pădureților prin simburi, sēmănatul, îngrijirea și strămutarea lor, precum și altoire. D-sa a adus spre dovedirea celor espuse, precum și pentru intuirea acestora, mai multe exemple de altoi și pădureți.

Prelegerea a fost ascultată cu cel mai viu interes, a făcut foarte bună impresiune și mai presus de toate fiind foarte instructivă, sperăm a-și și aduce mănoasele sale roade în timpul cel mai apropiat.

Poporul așteaptă cu un dor oarecare prelegerile viitoare, încă 8 la număr.

Arghir.

Împărțire de semințe.

Cu scop de a înlesni economilor noștri cultura nutrețurilor măiestrite și a altor plante folosite, subscrisul comitet hotărâre a luat a împărți (distribui) în primăvara anului de față între membrii Reuniunii noastre în mod gratuit (de cinste) semințe de trifoiu, de napi de nutreț, de lufernă, orz de Hanna, săcară de primăvară și cânepă italiană.

Doritorii de a se îndeletnici cu cultura plantelor amintite *să se adreseze către subscrisul comitet cel mai târziu până la 10 Martie n. c.*

Membrii împărtășiți în anii trecuți cu semințe de tot soiul sînt rugați cu frățesă dragoste să binevoiască a ne face raport cât mai amănunțit despre modul de purcedere la cultura lor și despre rezultatul recoltei. Datele de interes ce le vom primi le vom folosi cu

Româncă din jurul Sibiului.

— Vezi ilustrația. —

Chipul, ce-l dăm azi, ne înfățișează o chilie românească din un sat din împrejurimea Sibiului. Româncă curățică și tinără, grijește de mămăliga din căldare, dar' totodată privește cu dragoste duiosă de mamă la mititelul ei, pe care-l alintă în poală.

a țerei, ear' restul de 25.76 la sută cu prinde locuințe, drumuri, ape, cariere și terenuri necultivate. Suprafața teritoriului țerei este de 13,135.300 hectare.

Prelegere din economie în Ciombrud. Duminecă, în 28 Ianuarie a ținut Reuniunea economică din cottul Albei-inf. a noua prelegere poporală în Ciombrud. *Gálffy János*, inspectorul viticulturii a

Româncă din jurul Sibiului.

Știri economice.

Teritoriul agricol al României, după statistică este următorul: *arături* 40.82 la sută din suprafața totală; *vii* 1.06; *prunișuri* 10.43; *fânețe naturale* 4.29; *islazuri* 7.92; *păduri*, 19.73. În total teritoriul agricol ocupă aproape trei părți din suprafața totală

preles despre *reînnoirea viilor pustiite* și *Török György*, veterinar, despre *chestiuni veterinare*. Cu acea ocaziune s'au împărțit poporului vre-o 80 broșuri de economie, însă întrebarea: Sînt acelea broșuri românești și s'au ținut prelegerile românește? Dacă nu — puteau rămâne domnii pe acasă.

plăcere la raportul nostru general pro 1899.

Sibiu, 31 Ianuarie n. 1900.

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului.

Dem. Comșa,
president.

Victor Tordășianu,
secretar.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Cele patru operațiuni fundamentale.

Patru modele de lecții de fond din Aritmetică.

Lucrate după planul Treptelor formale.
Pentru bieniul II. (clasa a III-a elementară nedespărțită), de **Iuliu Biron**, învățător în Tievaniul-mare.

(Urmare).

b) Rezolvarea scrisă a problemei.

— Acum să facem lucrarea aceasta și în scris! Câți florini ziserăți că a luat țeranul cu sine la târg? (... 58 florini). Câți florini a dat din ei pe vacă? (... 43 florini). Din ce ziserăți că se compune numărul 58? (... din 5 zeci și 8 unități). Dar numărul 43 din ce ați zis că se compune? (... din 4 zeci și 3 unități). Ce scăzurăm noi întâiu când făcurăm socoata în minte? (... unitățile). După unități ce scăzurăm? (... zecile). Uitați-vă la tablă! Ca să putem scădea mai ușor unități din unități și zeci din zeci, așezăm numerii 58 și 43 unul sub altul așa ca să vină unități sub unități și zeci sub zeci, dar' singuri, fără numirea florini. Numărul mai mare îl așezăm deasupra apoi sub el numărul mai mic 43. Eată așa:

58—

43

— Așezați acum și voi pe caiete sub problemă numerii 58 și 43 așa cum 'i-am așezat eu pe tablă! (Școlarii așează numerii). Ce semn trebuie să punem, spre a se cunoaște că aci este scădere? (... semnul —, mai puțin sau minus). Unde trebuie să pun semnul scăderii? (... la dreapta unităților numărului prim). Eată pun semnul scăderii la locul numit. Puneți-l și voi! Ce semn trebuie să trag pe sub numerii? (... o linie orizontală). Pentru-ce? (... spre a-i despărți de rezultat). Eată trag și linia orizontală pe sub numerii. Trageți-o și voi! (Școlarii vor avea așezați numerii problemei pe caiete vertical, așa cum sunt așezați pe tablă și cum se ved așezați aci mai sus). Ce ați scăzut mai întâiu când făcuserăm socoala în minte? (... unități din unități). Ce trebuie să scădem și aci mai întâiu? (... unități din unități). Unde ați zis că stau unitățile? (... în locul prim la dreapta). Ce ați scăzut apoi în minte după unități? (... zeci din zeci). Ce trebuie să scădem și aci după unități? (... tot zeci din zeci). Unde ați zis că stau zecile? (... în locul al doilea spre stânga). Fiindcă unitățile stau la dreapta, ear' zecile spre stânga dela unități, de unde vom începe dar' aci să scădem? (... dela dreapta spre stânga). Fiți atenți acum, că începem scăderea numerilor! Câte mai rămân, dacă luăm 3 unități din 8 unități? (... 5 unități). Unde trebuie să scriem 5 unități? (... dinjos de linie sub unități). Câte mai rămân dacă luăm 4 zeci din 5 zeci? (... 1 zece). Unde vom scrie 1 zece? (... tot dinjos de linie sub zeci). Ce număr sau rezultat am aflat la această scădere? (... 1 zece și 5 unități). Cât fac 1 zece și cu 5 unități? (... 15). Câți florini rămân dar', dacă luăm 43 florini din 58 florini? (... 15 florini). Prin urmare câți florini 'i-a mai rămas țeranului? (... 15 florini). Dar'

când ați lucrat mintal, ce rezultat ați aflat? (... tot 15 florini).

2. Despre cine am vorbit noi în problema aceasta? Ce a făcut țeranul? Ce ni-s'a cerut să aflăm? Ca să aflăm câți florini 'i-a mai rămas țeranului, după-ce a cumpărat vaca, ce am făcut noi cu numerii 58 și 43? Cum am lucrat noi mai întâiu? (... mintal). Cum am mai făcut noi această scădere? (... în scris). Cum am așezat numerii pe tablă spre a scăde? De ce am așezat noi numerii unul sub altul? Ce număr am pus deasupra? Ce semn am pus la dreapta unităților numărului prim? Pentru-ce? De unde am început a scăde? Ce am scăzut mai întâiu? Ce am făcut cu suma unităților? Ce am scăzut după unități? Ce am făcut cu suma zecilor? Ce fel de numeri am scăzut? Ce rezultat am căpătat?

3. Cine știe să spună acum, cum se scad mai ușor numerii de același fel! Spune tu N. Bine! Șterg acum rezultatul căpătat, pentru-ca să scădeți și voi singuri numerii acestia, așa cum ziserăți și cum 'i-am scăzut și eu mai nainte. Cine știe să facă singur scăderea acestor numeri? Să ese A. la tablă, să lucreze cu voce tare, ear' voi coialalți să lucrați în bănci pe caiete, dar' în liniște. Fiți însă cu băgare de seamă, ca să nu greșiți! Lucrați!

Nota. Școlarii lucrează fără de nici o intrerupere din partea învățătorului; și numai în cazul când cel dela tablă greșește undeva, învățătorul, ori și cei din bănci, — cu vocea acestuia, — îl vor corege.

b) Problema 2.

1. Să mai luăm o problemă, pe care încă o voi scrie, eu pe tablă și voi pe caiete:

»Un conom a avut 67 hectolitri de grâu. Din acesti hectolitri a vândut 35 hectolitri. Câți hectolitri 'i-au mai rămas?»

Nota. 1. Pentru asociere se mai ia încă o a doua problemă analogă, — dar' despre alte obiecte, — și se rezolvază în același fel ca și prima problemă.

2. Terminate apoi ambele probleme. la finea lecții numerii acestora, atât pe tablă, cât și pe caiete, vor fi așezați și rezolvați astfel:

Scăderea.

La problema I.	La problema II.
58—	67—
43	35
15	32

(Va urma.)

Ceva despre educațiune în genere.

— De **Ioan Toduțu**, învățător. —

Omul e coroana tuturor făpturilor create de D-zeu aici pe pământ. Ca atare e cea mai sublimă, mai măreață dintre toate făpturile pe pământ. Însă pe cât e omul de sublim, măiestos, pe atât e de debil, căci îndată-ce vine în lume, — dacă n'ar fi provăzut cu cele

de lipsă, — s'ar nimici, n'ar pute să existe.

Prin urmare, omul îndată-ce vine în lume trebuie îngriiit. Aici, în linia primă, duc rolul principal: părinții și învățătorii (educătorii). Două lucruri sunt în lume mai grele, adică a educa și a guvernă. Învățătorul deci, trebuie să fie pătuns de chemarea lui sublimă, căci el 'și-a ales cea mai grea artă aici pe pământ. El trebuie să rectifice greșelile tinerelor mlădițe, să le poleiască, să le scoată din întunec, aducându-le la lumină prin o adevărată educațiune, cărei împreună cu o instrucțiune bună, care să corăspundă scopului prefipt, ca astfel — din tinerele mlădițe concrezute grijei, sale — cu timpul să se desvoalte niște bărbați luminați, religioși, economi harnici, neguțetori vestiți, oameni drepti, de omenie, cu un cuvânt să poată fi folositori pentru societatea omenească. Să știe fiecare individ, că el are de a da reverința cuvenită lui D-zeu, de a se îngrijii pe sine și a se ști feri de ori-ce pericol, — pentru-că el are de a da piept cu multe valuri în vieța sa, — să iubească pe deaproapele seu ca pe sine însuși și în cas de lipsă să-i fie mâna dreaptă, căci aceasta o voește D-zeu. Toate acestea numai așa le poate împlini cu acurateță, dacă e provăzut cu o educațiune și instrucțiune corăspunzătoare scopului.

Și oare ce este scopul educațiunei?

Nu este altceva, decât a conduce pe prunci la virtute și fericire, mai întâiu însă a cunoaște creștinismul și legile aceluia și a le esercia; apoi a face din ei cetățeni buni și credincioși patriei, membri folositori pentru biserică și națiune.

Unde pun mare pond pe educațiunea fizică și spirituală, acolo se desvoaltă cu pași repezi: știința, cultura, cu un cuvânt, acolo e progres, căci: *Educațiunea este care face mărirea popoarelor și manșine lustrul lor care întimpină decadența lor, și la trebuință le ridică din cădere.*

Înainte de venirea Mântuitorului nostru Isus Christos educațiunea nu era așa perfectă, pentru-că educătorii nu se știau folosi de toate acele mijloace ce conduc prin educațiune la scopul dorit.

Dacă deschidem paginile istoriei lumii vechi, vedem, că popoarele se abat de religiune, se mestecă cu altele, se perde legătura firească între D-zeu și lume; și muierea se fie pusă pe acea treaptă de demnitate care 'i-se cuvine nici urme nu aflăm. De unde se vede că sistemele lor de creștere n'au fost perfecte, pentru-că nu corăspundeau nicidecum scopului sublim.

Dar' pentru aceea mijloacele cele bune nu trebuie să le despițăm, ci să le primim ca astfel modul de creștere din ce în ce să-l putem desvolta sau ușura tot mai tare, ca să putem ajunge scopul la care țintim prin educațiune.

(Va urma)

CRONICĂ.

Un învățător vrednic. Cu sfârșitul anului 1899 s'a pus la cererea sa proprie în pensiuine învățătorul *Petru Radulovici* din *Batești*, care a servit cu laudă 44 de ani fără întrerupere în comuna sa de naștere, servind mai înainte un an în Banea, apoi un an în Ilia-murășană. Din anul 1855 a servit comuna Batești, dând totdeauna cu școlarii sei esamene foarte bune. Mișcător a fost momentul, când bătrânul învățător și-a luat rămas bun dela fostii sei școlari, fiind de față parochul local, antistia comunală și întreg comitetul și sinodul parochial întruniți în sala școlii. Bătrânul învățător în vorbirea lui de rămas bun face istoria venirii sale în comună, povestește pe larg atât întâmplările din viața sa, cât și a comunei zicând între altele, că se simte mângâiat că nu a trăit îndesert, ci a lucrat pentru înaintarea poporului. Apoi îndeamnă poporul ca și pe viitor să se nisuiască a învăța, fiindcă știința e putere, și dacă azi comuna Batești față cu alte comune din jur stă cu mult mai bine în privința materială, aceea vine numai de acolo, că poporul e mai deștept, mai învățat, ear' omul deștept muncește și fructele muncii lui nu le dă pe beutura jidovească. După acestea vrednicul învățător s'a depărtat. Afle-și bunul nostru învățător pensionat mângâierea sufletescă în iubirea noastră, și în conștiința sa că și-a împlinit datorința cu scumpătate. *Petru Cernescu*, econom.

O pildă bună. De pe valea Hedaței ni-se scriu următoarele: În *Lita-românească* abia de 3 ani de când au în frunte pe tinerul preot *Teodor Bordan*, care după sosirea d-sale în aceea comună mai întâiu s'a cugetat cum să desbrace pe poporeni de vinarsul cel puturos jidovesc. În sfârșit anul trecut după multe frământări a isbutit, căci la prinderea postului mare toți credincioșii s'au legat prin jurământ că nu vor mai bea vinars. Și de atunci nici nu este cărcimă în sat. Vedeți, dle redactor și iubii cetitori, ce poate face un om singur. Bine ar face toți preoții de prin prejur și din toată țeara pe unde numai sunt Români, ca dl preot din *Lita-românească*. Pentru această faptă credincioasă laudă i-se cuvine on. d. preot *Teodor Bordan* și credincioșilor d-sale pentru-că l-au ascultat. *Vasilie Ciortea*.

Bătrân cum se cuvine. Din *Toplița* ni-se scrie: *Gavrilă Stoian*, un creștin bun din *Toplița* se interesează pentru maica noastră biserică. Călătorind moșul *Stoian* la *Sas-Reghin* și sălășluind peste noapte în comuna *Fel-fălău*, a mers la biserică și văzând vestimintele stricate, numai decât a procurat un rînd de ornate în preț de 150 coroane. Apoi a aurit un potir în *Toplița* în preț de 160 coroane. Vrednicul bătrân are mari spese cu un nepot al seu rămas de tată orfan, student pe 8 clasă în *Năsăud* și are voe ca și mai departe a-l ține la școală. D-zeu să-i ajute!

În anul acesta s'a gătat biserică noastră, care mai de mult s'a început. Vrednicul bătrân a dat 100 coroane și fiind lipsă de mai multe obiecte tot moș *Gavrilă* plătește pentru strana dreaptă la cântăreț 60 coroane.

Petrecere în Stena. Din *Stena* ni-se scrie, că acolo s'a dat la 8/20 Ianuarie o producție teatrală împreună cu joc. Venitul a fost merit pentru *biblioteca școlară* de acolo. Conducătorul petrecerii a fost învățătorul *Naftanail Pulcă*. Producția a avut un bogat program și a reușit foarte bine. Cinste se cuvine poporului, care văzând scopul folositor, căruia s'a destinat venitul ace-

stei petreceri, a grăbit cu mic cu mare spre a da mână de ajutor, ca rezultatul material să fie cât de bunșor. Dar', durere, că chiar acesta n'a fost mulțumitor. S'au încasat 76 coroane și 30 bani, — pentru bibliotecă n'au rămas decât abia 4 coroane și 62 bani. Acesta e un rezultat de tot mic, mai cu seamă față de anul trecut, când din venitele petrecerii de 30 fl. 70 cr., s'au cheltuit 23 fl. rămânând venit curat de 7 fl. 70 cr. cu toate-că atunci s'a făcut o bină cu 5 fl., care acum a fost. Corespondentul arată și cauza, scriind: „Mă prinde mirarea cum oamenii conducători ai acestei petreceri s'au putut lăsa până acolo, ca între spese să se socotească și cheltuielile ce le-a făcut (unii) vre-o 4—5 la număr, cari au avut ceva serviciu la această petrecere și ca din un venit așa de frumuseț, ear' cheltuieli de lipsă nu mai mari ca în anul trecut, să rămână numai 4 coroane 62 bani pe seama bibliotecii școlare.“

Necrolog. Subscrișii cu inima înfrântă de durere anunță încetarea din viață a iubitului lor tată, moș, strămoș, respective socru *Stefan Rațiu de Nagylak*, fost membru ajutor al „Astreii“ prim-curator în decurs de peste 40 de ani la biserica gr-cat din *Turda-veche*, care după un morb greu și îndelungat, împărțit cu sf. sacrameinte, în 3 Februarie st. n., la 9 ore a. m., în al 86-lea an al neobositei sale vieți, s'a mutat la cele eterne. Rămășițele pământesti se vor astruca Luni, în 5 Februarie, la 2 ore p. m. în mormântul familiar. Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvîntată! *Turda-veche*, la 3 Februarie 1900 st. n. *Ioan Rațiu* cu soția *Susana Fodor*, *Ana Rațiu* cu soțul *Ioan Cigarean*, vice-not. comit. în pens., v. d. *Maria Fodorian* n. *Rațiu*, *Nicolau Rațiu*, paroch gr-orient. în *Cioara*, *Cornelia Simtion* n. *Fodorean* cu soțul seu *Nicolau Simtion*, *Victor Fodorean* locotenent, *Liviu*, *Emiliu*, *Aurel*, *Eugen Cigarean*, *Augustin St. Rațiu*, *Coriolan Săbău*, *Mariți*, *Lucreția*, *Aurel Boer*, *Margareta* și *Nicolae Măndruțiu*, ca nepoți și strănepoți; *Ioan Rațiu* cu soția și fam., *Vasile Rațiu* cu soția și fam., ca frați; *Dr. Ioan Rațiu* cu fam. *Antonie Rațiu* și fam., ca veri.

Alegere de paroch. Joi s'a făcut alegerea de paroch în comuna *Ucea-inferioară*, tractul protopresbiteral al *Avrigului*. Ales a fost cu majoritatea voturilor clericul absolut *Ilie Măneucă*, din *Poiana-Mărului*.

„Raportul periodic ilustrat“ al librăriei diecesane din *Caransebeș*. A apărut tocmai acum un bogat raport periodic despre cărțile, tipăriturile și mai ales despre ornatele și recuisitele bisericesti aflătoare de vînzare la librăria diecesană din *Caransebeș*. Administrațiunea acestei librării și-a procurat și un mare deposit de ornate și recuisite bisericesti, care toate sînt lucrate din material solid și după ritul ortodox. Raportul se trimite la cerere gratuit.

Un părinte bun. Ni-se scrie: În curînd se va face sfințirea capelei gr-rom. din orașul *Panciova*, unde — după-cum sîntem sigur informați — se va introduce de administrator parochial zelosul nostru părinte *Ioan Stroca*. Tinerul nostru preot *Ioan* este înzestrat dela natură cu o fire blîndă și atrăgătoare, care și-a făcut merit și cinste și putem afirma cu drept cuvînt, că numai unul ca d-sa a știut atrage și re-deștepta simțurile românești de jumă-

tate amorțite ale *Panciovenilor* și a-i constitui în parochie gr-or. română de sine stătătoare. Și ca un adevărat apostol de multe-ori pe picioare și cu băta în mână se ducea la oraș să mai vadă de viitorii sei parochieni. Cu ajutorul unor fruntași i-a succes în chipul acesta și la noi despărțirea *Românilor* de către confracții *Sârbi*, unde pe lângă multe neajunsuri materiale a susținut și până în ziua de azi această parochie.

Mulțumindu-i pentru adevărata conducere părintească și dorindu-i succese strălucite în noua parochie, rugăm pe atotputernicul D-zeu să-l învrednicească, pentru a-și pute realiza planurile și în alte comune de felul acesta. *Omolița*, la 21 Ianuarie 1900.

Parochianul.

Daruri școliei. Ni-se scrie: *Reverendisimul* domn *Basiliu Rațiu*, fost vicar al *Făgărașului*, de present rector seminarial în *Blaj*, a binevoit a pune la dispoziția subscrisului 30 esemplare cărți școlastice în preț de 16 coroane și 60 bani, spre a se împărți școlarilor lipsiți din comuna sa natală *Căpâlna-inf.* În numele școlarilor împărțâșiți esprim prin aceasta cea mai ferbinte mulțumită venerabilului donator. *Căpâlna-inf.*, 5 Februarie 1900. *Demetriu Lazar Todoran*, învățător gr-cat.

Din Zgribești ni-se scrie: În comuna noastră *Zgribești* s'a înființat în anul 1893 un cor vocal bisericesc sub conducerea dlui dirigent *Nicolae Țeringă* din *Sălbăgel*, care a reușit foarte frumos a da răspunsurile la sf. liturgie și înmormântări, așa că era vrednic de laudă. După plecarea d-sale a rămas corul sub conducerea dlui *Petru Pervu*, econom, care l-a condus până în anul 1894 când a plecat la miliție, rămânând corul sub conducerea dlui *Petru Panga*, neguțetor, până la venirea în comună noastră a harnicului învățător *Ioan Jurca*, care câtă vreme a stat în fruntea corului nostru încă a fost la culmea chemării sale. După-ce d-sa a părăsit *Zgribești*, corul a stătut locului până ear' la reîntoarcerea sus numitului domn *Petru Pervu* dela miliție, în anul 1898. Acum însă mulțumită cerului corul nostru de nou a plecat spre înflorire.

Ca și în alte comune și la noi în ziua Anului-Nou 1900 v. numitul cor a dat un „concert“ împreună cu joc, care a durat toată noaptea, cu un program frumos și bogat.

Concertul s'a dat în ospătăria dlui neguțetor *Petru Panga*, cercetat fiind de un public foarte numeros, atât inteligenți cât și țărâtime, și s'a sfârșit cu un rezultat așa frumos cum nici nu s'a putut aștepta. Publicul întreg a rămas foarte mulțumit.

Venitul curat de 28 coroane a fost merit pentru fondul corului. Laudă se cuvine atât bravilor conducători, cât și tinerilor coriști.

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ s'au înscris de membri ordinari doamnele: *Minerva Dr. Brote*, *Maria Dr. Crișanu*, *Dorina Coroianu* născ. *Rațiu* (*Cluj*); *Constanța P. Barcianu* (*Rășinari*); *Constantin Cothișel*, paroch (*Certegea*); *George Iacob*, inv. (*Gusteriță*); *Dr. Amos Frâncu*, adv., *Teodor Andreiu*, grădinar, *George Avrigean*, ec., *Iosif Joandrea*, cărcimar, *Ilie Stanciu*, ec., *Elena Stoianovici*, propr., (toți din *Sibiiu*); *Vasile Bălan*, ec., *Nic. Șureanu*, inv., (ambii din *Cristian*); *Demetriu Ciupea*, *Ioan Hopriș*, economi (din *Șura-mare*); *Nicolae Marcu*, ec. (din *Galeș*); *Vasilie Bratu*, cand. de preot (din *Armeni*); *Ioan Radu*, proprietar (din *Turnișor*); *George I. Opreat*, proprietar și presidential însoțirei de credit sistem *Raiffeisen* (din *Veștem*); *Aron Mihuleț*, preot (din *Șuramică*); *Toma Măhăra*, inv. (în *Săcădate*).

Procesul Șugăgenilor. De Mercuri (31 Ianuarie) până Mercuri în săptămâna aceasta, adică șapte zile, a durat la tribunalul din Sibiiu pertractarea procesului de omor, pus la cale de câțiva oameni răi din Șugag pentru-ca să peardă și nimicească pe Simion Ianculescu, fost notar în Șugag. În Decembrie 1894 locuitorul Petru Cernat Moise fusese aflat mort în coliba sa, întins în mijlocul colibeii gol de tot; numai cu șerparul pe el și fiind sugrumat de o funie, care dela bîltul din grumazi se întindea peste spate până la picior, unde capătul ei era înfășurat și legat de talpa piciorului. A eșit la fața locului comisie și a dat cu socoteala, că omul și-a făcut însuși moarte. După câțiva timp gendarmii au început de nou a cerceta asupra întâmplării, dar' neaflând nici atunci dovezi și urme, că omul s'fi murit de mână străină, s'a sistat de nou cercetarea. Dușmanii lui Ianculescu însă nu și-au dat pace, ci au uneltit mai departe până-ce pe temeiul unei arătări fără nume, făcută la comanda de gendarmi din Cluj, s'a început a treia-oraă cercetare, în 1898. Acum gendarmii umblau pe cale sigură, pentru-că arătarea spunea, că Ianculescu ar fi năimit cu 100 fl. pe fostul seu scriitor Eugen Boila și pe pargarii Teodor Cernat și Nicolae Todescu să ucidă pe Petru Cernat, ca să se poată trăi el cu nevasta ucisului. Spunea arătarea și chipul cum s'a săvîrșit omorul. Astfel gendarmii au înhățat pe acești nenorociți și pe nevasta mortului, și prin bătăi și chinuri i-au silit să iee asupra lor fapta și să spună la protocol așa cum se spunea în arătarea fără nume. Pe temeiul recunoașterii stoarse dela ei prin bătăi, acești patru inși au fost puși în prinoare împreună cu notarul. La Sibiiu însă au dat la protocol că ei nu sînt vinovați, nu știu nimic despre chipul cum a murit Petru Cernat, ci înaintea gendarmilor și la ascultările din Șugag și din Sebeș au luat asupra lor fapta numai ca să scape de chinurile la cari îi puneau gendarmii.

În cele șapte zile cât a ținut pertractarea la tribunalul din Sibiiu, au fost ascultați 58 de martori, dar' nu s'au putut scoate dovezi, că acușatii ar fi vinovați de săvîrșirea omorului. Astfel tribunalul i-a declarat nevinovați pe toți cinci, anume pe Simion Ianculescu, fost notar în Șugag, pe fostul scriitor Eugen Boila, pe pargarii Teodor Cernat și Nicolae Todescu și pe Maria Cernat, văduva mortului.

Contra sentenței de achitare procurorul regesc a făcut recurs la Tabla regescă. Astfel până se va hotări cauza pe la instanțele mai înalte, acușatii trebuie să mai stea încă în prinoare.

În vorbirea de apărare dl avocat *Dr. Liviu Leményi* fostul protopretor în Selișe, a sbiciuit aspru barbariile gendarmerești și obiceiul lor de a bate și stîlci pe nenorociții cari apucă pe mâinile lor.

Cas de moarte. Parochul Romul Pop și preoteasa sa Ana, din Gârbova, cu fiica și fiul lor Veturia și Horia, cu inima frântă de durere aduc la cunoștință, cum că prea iubită și blânda lor fiică respective soră *Marioara* și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatorului în 7 Febr. n., la un cîas din noapte, după un morb scurt dar greu în vîrstă de 3 ani și 10 luni și s'a înmormîntat Joi, în 8 Februarie a. c.

Mulțumită publică. Fiul meu Silviu a căzut într'o boală grea de plămîni, așa încât toată speranța de a se revindeca era perdată. La întervenirea medicului nostru *Dr. Weiss Armin* din Hălmațiu, fiul meu astăzi e deplînsănător. De oare ce medicina acomodată morbului a lipsit din farmacia Hălmațiuului, sîs numitul medic a procurat prin fir telegrafic medicină din Budapesta. Vîzînd zelul și diligența ce a manifestat-o față de fiul meu, rog pe dl medic *Dr. Weiss Armin*, ca și pe această cale să primească mulțumita mea cea mai ferbinte. — Hălmațiu la 4 Februarie n. 1900.

D. Moldovan.
comerciant.

Concert în Recița. Reuniunea rom. de cîntări și musică din *Recița-montană* a dat la 21 Ianuarie un concert după care a urmat joc. La orele 8¼, prin întonarea cu destulă precisiune a cântecului »Eată ziua triumfală« începîndu-se concertul, toate cîntările cuprinse în programul destul de variat și cu gust aranjat, au fost executate bine și spre îndestulirea numărului public present, carele pentru a-și documenta perfectă sa complăcere, prin freneticele sale aplause a silit a bisa mai ales cîntecele executate de corul mixt, cum a fost d. e. Junimea parisiiană, ziua regelui, Marșul etc. Astfel stimabilele d-șoare coriste dimpreună cu companionii tineri coriști pot fi mândri că li-a succedat a se achita la fel de angajamentul luat. Nu puțin haz a stîrnit în publicul present judeul din Cislă, carele prin diferitele sale mișcări hazlii l-a ținut în chef bun. Gătîndu-se proprama, la sunetele plăcute ale musicii s'a întins colea o horă mare și s'a făcut o petrecere românească plină de bucurie. Asemenea succesului moral al petrecerei a fost și cel material, încassându-se peste tot o sumă brută de 330 coroane. Sîntem cu toții mulțumiți de succesul obținut cu ocaziunea petrecerei amintite, pentru care îndemnați ne și simțim a esprima dlui dirigent *I. Velceanu* recunoștința noastră, pentru osteneala luată de ase prăgăți — în timp relativ destul de scurt — spre a pute păși înaintea unui public atât de numeros, ca cel-ce a luat parte la concertul din 21 Ianuarie a. c.

Or. An.

Petrecere în Turda. Meseriașii români din Turda invită la petrecerea ce o vor aranja Duminecă, în 18 Februarie st. n. a. c., în sala »Hotel Corona«. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 1 coroană 20 bani; de familie 3 coroane, peste 3 membri de fiecare o coroană. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea învătăceilor meseriașilor lipsiți de mijloace. Ofertele marinimoase sînt a se adresa dlui *Iosif Urcan*, mîsar. De victuale și bauturi se îngrijește ospătarul. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita în public.

Comitetul pîrtinitor al petrecerei se compune din domnii: *Victor Bugner*, *Valeriu Bugner*, *Emiliu Cigărean*, *Iuliu Codarcea*, *Dr. George Ciuta*, *Drd. Valer Moldovan*, *Dr. Eugeniu Pătăcean*, *Simion Poruțiu*.

Comitetul aranjator: *Silviu Bologa*, *Augustin Chiorean*, *Aureliu Cigărean*, *Alesandru Cadar*, *Ioan Crișan*, *Ludovic Comaromi*, *Ioan German*, *Ștefan Felezan*, *Ioan Leluțiu*, *Ioan Lupu*, *Leontin Leluțiu*, *Aureliu Luca*, *Petru Lucaciu*, *Nicolau Mocan*, *Teofil Nemeș*, *Ioan Nicora*, *Nicolau Oprea*, *Nicolau Pap*, *George Pap*, *Ioan Pap*, *Teodor Pap*, *Ioan Pelea*, *Romul Păcurariu*, *Ioan Pavel*, *Augustin Pinte*, *Eugeniu Pop*, *Emilian Rus*, *Ioachim Sonica*, *Dionisiu Sacaciu*, *Vasilii Șandru*, *Ioan Trombițaș*, *Mihailă Turean*, *Iosif Urcan*.

DIN LUME.

Răsboiul în Africa-de-mează-zi.

Pe când până acum răsboiul dintre Buri și Englezi s'a dat cu deosebire la ost, în Natal, și la vest, pe la orașele *Mafeking* și *Kimberley*, acum se semnalează schimbarea direcției de atac sau mai corect zis, reîntorcerea la planul original de răsboi de a ataca pe Buri dela sud, din colonia *Cap*, străbătînd în Orange. Ținta mai apropiată este capitala statului Orange, *Bloemfontein*. În cale este însă poziția fortificată dela *Colesberg*, unde Buri își concentrează acum tot mai multe trupe, ca se poată

sta în calea năvălitorilor. Comanda engleză crede, că dacă Buri în vest, la *Kimberley* și cu deosebire la *Tugela* vor fi ținuți în șach, nu vor pute rezista cu succes la sud.

Ziarul »*Illustrated War-News*« e informat, că *Roberts* a cerut un nou contingent de soldați, de 90.000 oameni. O parte din acest contingent se va recruta din vechea rezervă de miliție teritorială, ear' altă parte se va forma din voluntari.

Din toată lumea.

Rusia și Persia.

Rusia a garantat un împrumut al guvernului Persiei de 22 milioane ruble. Împrumutul se ridică dela banca persică. Garanța aceasta a făcut mare senzație, de oarece prin aceasta Persia a ajuns în privința financiară sub influență rusească, ceea-ce este foarte favorabil planurilor, ce le are Rusia în Asia-centrală.

Din Egipt.

În Egipt ese tot mai mult la iveală nemulțumirea față de Englezi. Trupele sudane cer guvernator egiptean pentru Sudanul egiptic. Guvernul englez desminte știrea despre nemulțumire, dar' desmintirea nu află crezîmînt.

Încunoștințare.

Numărul de fată al »**Foii Poporului**«, numai la aceia se trimit, cari și au plătit abonamentul. Cei cari sînt în restanță sînt rugați a-și înoi în curînd abonamentul, ca să le putem trimite și mai departe foaia.

R I S.

Cum e vremea?

Un om întrebă pe un țigan într'o dimineată:

— Cum e vremea afară?

— Dracu s'o știe ce fel de vreme-i și așa, că din cotro-i mai frig, dintr'acolo bate vîntul.

POSTA REDACȚIEI

G. A. în Bran. Terminul de concurs la stipendii din fondul »*Andronic*« a fost până la finea anului. Deci ai întîrziat. Pentru călîndar și ilustrate trimite banii.

A. R., ped., Deva. Poesiile sînt slabe, nu se pot publica.

I. I. în Balomir. Știrea despre casă numai ca inserat se poate da, avînd să plătești pentru odată 2 cor., de trei-ori 4 cor. 80 bani.

Un sălean în Sava. Scrisori neisclălite nu putem publica. Noi cel puțin trebuie să știm cine ce scrie.

Abonentului nr. 4328. După pămîntul propriu tot omul trebuie să plătească dare, și după acea dare trebuie să contribuie și la dările comunale. Pentru cealaltă afacere te adresează la consilierul ministerial *Molnár István* în Budapesta.

Abonentului nr. 3082. Cere un preț-curent dela firma *Karl F. Jickeli*, Sibiiu.

Abonentului nr. 1247. Cartea legilor o poți ave dela noi cu 45 cr.

Pentu redacție și editură responsabil: **Andrei Balteș.**
Proprietar: Pentru »*Tipografia*« societate pe acțiuni: **Iosif Marschall.**

„Convorbiri Literare“.

„E un adevărat cãlindar popular, care în afarã de materia calendaristicã obicnuitã, conține materia cea mai potrivită pentru a ține deșteaptã conștiința naționalã în popor.

În »Dela 1848« se povestește luptele Românilor în contra asupritorilor unguri, car' în »Rãvașul nostru« se face o dare de seamã despre toate incidentele care au turburat viața româneascã din Ungaria dela Septembrie 1897 pânã în Sept. 98.

Intr'adevãr mai rar carte care sã urmãreascã cu atãta unitate de concepțiune scopul propus.

„TIPOGRAFIA“, SOCIETATE PE ACȚIUNI ÎN SIBIU.

A apãrut:

CĂLINDARUL POPORULUI

— pe 1900 —

Anul al XV-lea. — Ediție iubilãrã.

Prețul 20 cr. es. și 5 cr. porto. Compactat în pânzã, de salon 50 cr. și 10 cr. porto postal.

„Floare albastrã“.

„E anotimpul cãlindarelor. În românește pânã acum n'a apãrut decãt acesta, și probabil cã el va fi pânã la sfârșit cel mai potrivit scopului pe care 'și-l-a propus, dintre toate cãlindarele cari vor apãre de acum înainte în țearã.

Publicația »Tipografiei« din Sibiu face o fericitã excepție și meritã sã o relevãm. »Cãlindarul Poporului« e, cu adevãrat, scris pentru poporul român, e o micã cronicã a evenimentelor petrecute în țãrile locuite de Români, un modest dar puternic imbold de îmbãrbãtare la luptã, de înfãcãrare a sentimentului patriotic.

20

Cel mai bogat

cãlindar românesc în monarhie. Conține 14 articoli literari, istorici, economici, poesii, doine, snoave și glume.

„Doine și icoane din lumea româneascã“.

Cel mai ieftin

cãlindar românesc. Deși e mai bogat cu o coalã ca anul trecut, se vinde tot numai cu prețul cel vechiu de

20 cr.

20

Cel mai frumos

între toate cãlindarele dela noi. Hãrtie finã, litere noue, dese, tipar frumos, împodobit cu

19

ilustrațiuni!

„Românii la Roma“. Raport amãnunțit despre mãndrele și imposantele sãrbãri din „Forul Traian“ cu ilustrațiuni.

»»»

Prețul tot cel vechiu numai

20 cr.

20

„Familia“.

„O carte drãgușã ca execuțiune tehnicã, variatã ca material, și naționalã ca tendență, mai pe sus de toate naționalã e »Cãlindarul Poporului« de pe anul ce vine (1899).

Cetindu-l, îți pare cã stai de vorbã cu un țãran așezat și cuminte, care știe sã spunã atãtea lucruri, încãt 'ți-e mai mare dragul sã-l ascuți... Despre Rãvașul nostru zice: »Rãvașul« a devenit un fel de gazetã anualã, care conține în resumat toate chestiunile ventilate în presa noastrã periodicã în decursul anului.

„Rãvașul Nostru“.

Icoanã fidelã despre toate întâmplãrile de peste an din viața politicã, culturalã, literarã și economicã a Românilor. „Rãvașul“ e împodobit cu ilustrațiuni ca:

Împãratul-Rege. — Țarul Rusiei. — Suveranii României. — D-na Bãdilã etc.

„Liga Romãnã“.

„E un cãlindar drãguș, interesant și instructiv, care n'ar trebui sã lipseascã din casa nici unui Român doritor de a fi în curentul afacerilor românești de peste munși.

Sub titlul »Rãvașul nostru«, cãlindarul publicã cronicã întregã a cauzei naționale. O serie de bine reușite ilustrațiuni dau publicațiunei un aspect cãt se poate de simpatic.

20

Văduv,

fără copii, 45 ani, cu poziție frumoasă și sigură în viața publică, domiciliat într'un oraș plăcut din Banat, sănătos și cu exterior plăcut, caută pe calea aceasta o soție de etate potrivită, fată sau văduvă. Ar preferi una dela sat, modestă, bine educată și econoamă bună. Zestre, dacă este, e binevenită, dar' nu se cere. Oferte serioase, cu fotografie, care se returnează, — se se adreseze administrației acestei foi, sub „Căsnicie plăcută“. Discreția garantată.

[7] 2-2

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de
Ioan Pop-Reteganul.

Acest op, care se extinde pe 216 pagine, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 1 cor. plus 20 fil. porto.

Spre binevoitoare atențiune!

Numai pentru a răsturna preocupăția, ce — durere — există în anumite cercuri ale p. t. publicului față cu berea noastră

„Transsylvania“,

ne-am luat voe a cere opinia unui chemician, cunoscut eminent și demn de încredere, și anume a dlui Paul Schiller (proprietar al unui laboratoriu special pentru fabricări de spirtuoase) în Viena, VIII, strada Lerchenfelder nr. 62, și aceea în pasajul final sună precum urmează:

»Trebue deci să declar proba din berea „Transsylvania“ a D-Voastre, care în privința caracterului stă foarte aproape de berile de »Pilsen«, drept product foarte bine fert și astfel plăcut și de gust bun, și de durabilitate bună, prin ce întru nimic nu stă înapoia berilor din cele mai renumite bererii.

Viena, la 11 Ianuarie 1900«.

Aducând aceasta la binevoitoarea cunoștință, ne luăm voe a atrage atențiunea on. public la faptul, că berea noastră „Transsylvania“ atât cea albă cât și cea neagră, se află totdeauna proaspătă și în l. calitate în aproape toate restaurantele și cafenelele, cum și aproape în toate prăvăliile.

Cu distinsă stimă

Prima bererie ardeleană cu vapori
a erezilor Ioan Habermann.

[6] 3-3

JULIUS ERÖS,

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 5.— până 12 C.
Oroloj de buzunar remonteir-argint	> 9.— > 20 >
Oroloj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 18.— > 30 >
Oroloaje pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 24.— > 70 >
Oroloaje pentru domni din aur, veritabil de Genf	> 40.— > 160 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 4.— > 6 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 10.— > 30 >
Oroloaje cu pendul vieneze cu ponduri	> 28.— > 70 >
Oroloaje de părete, diferite modele	> 4.— > 30 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 12.— > 40 >
Lanțuri de oroloaje pentru dame, de aur	> 18.— > 60 >

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 40.— până 140 C.
Inele de aur de tot felul	> 4.— > 48 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 12.— > 52 >
Inele de aur cu briliant veritabil	> 24.— > 300 >
Inele de aur cu briliant imitat	> 7.— > 12 >
Cercei de aur de tot felul	> 4.— > 12 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 13.— > 80 >
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 46.— > 500 >
Cercei de aur cu briliant imitat	> 7.— > 12 >
Brățare de aur de tot felul	> 20.— > 40 >
Broșe de aur de tot felul	> 12.— > 40 >
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 2.— > 8 >
Cercei și inele de argint	> 1.60 > 4 >
Brățare și broșe de argint	> 1.60 > 10 >

Juvaere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țiltoare de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e examinat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectueș indelat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se eșecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul »Transilvania«).

[44] 20-52